

Stichting daagt gemeente Den Haag **voor de rechter**

De Escamplaan probeert ze nog altijd te vermijden. Het roept te veel nare herinneringen op aan de plek waar ze thuis was en die onder dwang is ontruimd, zegt Ciska Semler, voorzitter van de nog jonge stichting Sinti, Roma en Reizigers. Gesteund door advocaten van PILP en Houthoff is de stichting onlangs een rechtszaak gestart tegen de gemeente Den Haag. De eis: woonwagenebewoners moeten weer een reëel uitzicht hebben op een standplaats zodat zij hun gezamenlijke cultuur kunnen uitoefenen. Een unieke zaak, die ook voor bewoners elders in het land gevolgen kan hebben.

Tekst & foto's **Thea Reuver**

Zoals het was op het grote woonwagencentrum op de Escamplaan, zo zal het nooit meer worden. Maar Ciska Semler wil op zijn minst weer volgens haar cultuur kunnen leven: in de woonwagene op een woonwagene locatie. Datzelfde geldt voor medebestuurder van de stichting Set Ras. En zo zijn er nog velen in Den Haag die wachten op een standplaats.

Discriminerend

Medio 2020 stonden er bijna 200 namen op de wachtlijst. Aan het woonwagene onderzoek van de gemeente deden 225 belangstellende woonwagenebewoners mee. Ciska: 'Een burger

die op de wachtlijst staat die moet misschien tien jaar wachten, maar die komt een keer aan de beurt. En dat is bij ons natuurlijk niet het geval.'

De bestuursleden van de stichting, tevens bestaand uit betrokken burger Evert van Bolhuis, dienden daarom al in 2019 samen met de VSRWN een klacht in bij het College voor de Rechten van de Mens. Men had berekend dat de wachttijd in Den Haag inmiddels is opgelopen tot ruim veertig jaar door het tekort aan standplaatsen. Die wachttijd biedt woonwagenebewoners geen reëel uitzicht op een standplaats en staat ook in geen verhouding tot de wachttijd voor een sociale huurwoning,

oordeelde het College. Het beleid van de gemeente Den Haag is daarmee discriminerend voor woonwagenebewoners.

Den Haag heeft na dat oordeel niets ondernomen om het tij te keren. Er is geen standplaats bijgekomen, er staat niet één nieuwe locatie op de planning. Reden voor het bestuur om dan maar via de rechter de gemeente tot actie te dwingen.

Brief

Sinds in juni 2018 het nieuwe rijksbeleid van kracht is, moeten gemeenten de cultuur van woonwagenebewoners respecteren en faciliteren en dus

Februari 2006: Een groep bewoners op de Escamplaan. Strijdbaar en nog vol goede moed dat het gevecht voor het behoud van hun woonwagencentrum een goede afloop zal krijgen.

Juli 2008: Een deel van de Escamplaan is inmiddels ontruimd. De bewoners zetten hun protesten kracht bij door onder meer met caravans en spandoeken door de regio te trekken.

Juli 2010: Het einde van de Escamplaan is nabij. Er staan nog maar een paar woonwagens en de kinderen helpen mee met ruimen voordat de allerlaatste bewoners ook definitief moeten vertrekken.

standplaatsen aanleggen als daar behoefte aan is. 'In de praktijk doen veel gemeenten dat nog niet. Ook in Den Haag gebeurt dat niet', zegt Merel Hendrickx, een van de advocaten van de stichting Sinti, Roma en Reizigers namens PILP.

PILP is begin 2021 al benaderd door de bestuursleden van de stichting. 'Dus we zijn al een tijdlang betrokken bij deze groep. We hebben namens hen ook al een brief gestuurd naar de gemeente, waarin we vroegen om in ieder geval in overleg te gaan, maar daar is nooit een reactie op gekomen.'

Afdwingen

De stap naar de rechter is nu het logische gevolg, zegt Hendrickx. 'De casus in Den Haag is een goede procedure om implementatie (uitvoering) van het rijksbeleid af te dwingen. Omdat de gemeente Den Haag zo overduidelijk niets doet, en omdat er

ook een uitspraak ligt van het College voor de Rechten van de Mens over de gemeente waarin is geconcludeerd dat er sprake is van discriminerend beleid. Als we een positieve uitspraak krijgen bij deze procedure, betekent dit dat woonwagebewoners in ook andere gemeentes in Nederland hun gemeente met deze uitspraak op hun rechten kunnen wijzen.'

Ontmoedigingsbeleid

Het is niet voor het eerst dat Haagse woonwagebewoners en de gemeente tegenover elkaar staan in de rechtbank. De gemeente voert al lange tijd een ontmoedigingsbeleid voor bewoners van woonwagens. Nadat Den Haag het grote centrum aan de Leyweg in 2002 al onder bestuursdwang had ontruimd, was het laatst overgebleven grote centrum aan de beurt, de Escamplaan. Ondanks jarenlange protesten van de bewoners werd het ruim zestig stand-

plaatsen tellende centrum tussen 2006 en 2010 geheel ontruimd, de bewoners daarbij flink onder druk zettend met dwangbevelen, rechtszaken met de landsadvocaat en overeenkomsten die getekend moesten worden, op straffe van.

Andermans verdriet

Nieuwe vervangende standplaatsen zijn nooit aangelegd voor de bewoners. De gemeente had een ander plan bedacht. Op locaties elders in de stad werden bewoners met een huurachterstand, die ze niet binnen de door de gemeente gestelde termijn betaalden, van hun standplaatsen verdreven. Bewoners hadden de huur ingehouden omdat sprake was van gebreken aan de standplaatsen, waaronder verzakkingen. Zo kon de gemeente een deel van de bewoners van de Escamplaan de elders leeggekomen standplaatsen toewijzen. 'Dat was ook heel erg,'

zegt Ciska. 'Want dan moet je gaan staan op andermans verdriet. Maar die nieuwe huurders stonden ook met de rug tegen de muur.'

In de wacht

De overige bewoners restte geen andere keus dan te verhuizen naar een woning. Zo ook Ciska. 'Gedepoteerd noem ik het, want zo voel het.' Twaalf jaar geleden kwam ze met haar gezin terecht in een nieuwbouwwijk in Den Haag, samen met nog een paar stelletjes van de Escamplaan. Gewend aan haar huis is ze nog altijd niet: 'Daar kun je niet aan wennen. Het is net of ik in de wacht zit in een Center Parcs huisje totdat ik terug mag.'

Heftig

De pijn van de gedwongen verhuizing is nog altijd voelbaar voor Ciska. 'Hele gezinnen, hele families zijn uit elkaar gerukt. Wij stonden daar met m'n zwager, schoonmoeder, oma, ooms, tantes, en dat is allemaal verspreid. Het merendeel van de ouderen heeft dan wel een andere standplaats teruggekregen, maar vaak alleen, zonder familie. Dus dat was heel heftig, en nog steeds als ik eraan denk. Je wordt gewoon weggejaagd, je wagen wordt fijngeknepen, je hele leven wordt omgegooid.' Ook voor de kinderen is het ingrijpend geweest, vertelt ze. Zij werden weggerukt uit hun beschermde omgeving, gescheiden van vriendjes en vriendinnetjes en moesten soms naar andere scholen vanwege de verhuizing. Zo ook de zonen van Ciska, die toen zes en elf waren. 'In het begin zette ik mijn jongste daarom vaak op het kamp af, zodat hij daar kon spelen. En mijn oudste zoon was heel vaak bij mijn schoonmoeder in de wagen, omdat hij daar dan weer veel vriendjes had. Zo probeerden we het in het begin een beetje op te lossen.'

Uitsterfbeleid

Zo'n 25 huishoudens van de Escamplaan wonen nog altijd in huizen. 'Na de ontruiming hebben we vijf jaar voorrang gekregen op de wachtlijst, maar aan die voorrang heb je niets als

er geen standplaats vrijkomt en de gemeente een uitsterfbeleid blijft voeren.' Want dat is gebeurd, zegt Ciska, totdat het rijksbeleid daar in 2018 een stokje voor stak.

Uit eigen cijfers van de gemeente blijkt dat in Den Haag maar liefst 110 woonwagenstandplaatsen zijn opgeheven, inclusief de standplaatsen op de Escamplaan. De stichting Sinti, Roma en Reizigers wil dat datzelfde aantal standplaatsen ook weer wordt aangelegd.

Wachtlijst

De stichting hoopt dat de gemeente voorts gaat kijken naar een eerlijker positie op de wachtlijst voor de groep oud-Escamplaners die nog altijd wonen. Ciska: 'Na die vijf jaar voorrang zijn we weer onderaan op de wachtlijst beland, omdat alleen die vijf jaar werden geteld als wachttijd. Maar dat is natuurlijk niet eerlijk, want wij woonden al veel langer op een standplaats, wij móesten die verlaten.'

Lang duren

PILP heeft ook Houthoff betrokken bij de rechtszaak, een groot Nederlands advocatenkantoor. 'Wij werken wel vaker samen met wat grotere Nederlandse kantoren die ons pro bono (vrijwillig, voor de publieke zaak) bijstaan. Zo bundelen we onze krachten', zegt Merel Hendrickx.

Woonwagenbewoners die hopen op een snelle uitspraak, moet ze teleurstellen. 'Ik verwacht dat het zomaar nog een jaar kan duren voordat de zaak echt voor de rechter verschijnt. Dat kan heel lang duren met dit soort procedures. Dat komt ook omdat het een collectieve actie is. Dan gaat er nog wat meer tijd overheen dan bij een procedure tussen twee personen of twee partijen.'

PILP

PILP is een onderdeel van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten. De advocaten van PILP richten zich specifiek op strategisch procederen. Daarbij kijkt PILP of het strategisch is om een procedure in gang te zetten voor het algemeen belang en hoe zo'n procedure er dan uit zou moeten zien. Dat betekent dat PILP in principe geen individuen bijstaat maar meer kijken naar algemene belangen.

'Wij zoemen wat meer uit', zegt advocaat Merel Hendrickx. 'We gaan in gesprek met activisten, met gemeenschappen, met wetenschappers en vragen: hoe gaat het in jullie expertisegebied of ervaringsgebied op mensenrechtenniveau? Zijn er op het gebied van mensenrechten aspecten waar jullie tegenaan lopen, waar je al heel veel voor hebt geprobeerd maar wat steeds niet lukt en waar je niet verder komt? En zou een procedure eventueel kunnen helpen?' Als dat zo is, organiseert PILP brainstormsessies met mensen met verschillende expertise om te kijken hoe zo'n procedure er uit zou kunnen zien, en daarna begint pas het procederen.

Zo heeft PILP in het verleden al vaker woonwagenbewoners bijgestaan in de strijd tegen het uitsterfbeleid en heeft jaren geleden met de Vereniging Sinti, Roma en Woonwagenbewoners zelfs op het punt gestaan om de rijksoverheid over het uitsterfbeleid voor de rechter te dagen. Dat bleek uiteindelijk niet meer nodig, omdat de rijksoverheid zelf ook inzag dat de mensenrechten van woonwagenbewoners beter beschermd moesten worden, vertelt Hendrickx. 'We hebben toen vervolgens vooral gekeken: is het nieuwe beleid zoals de rijksoverheid dat voorstelde in overeenstemming met de mensenrechten, en kan de groep Sinti, Roma en reizigers waar we voor opkomen, zich ook vinden in dat nieuwe beleid. En dat was zo, dus toen hebben we gezamenlijk besloten af te zien van een procedure.'